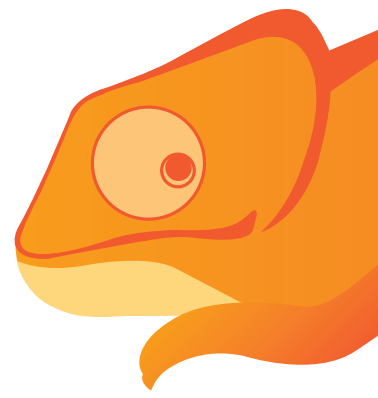

Mijn werkboek taal

Mijn voornaam:

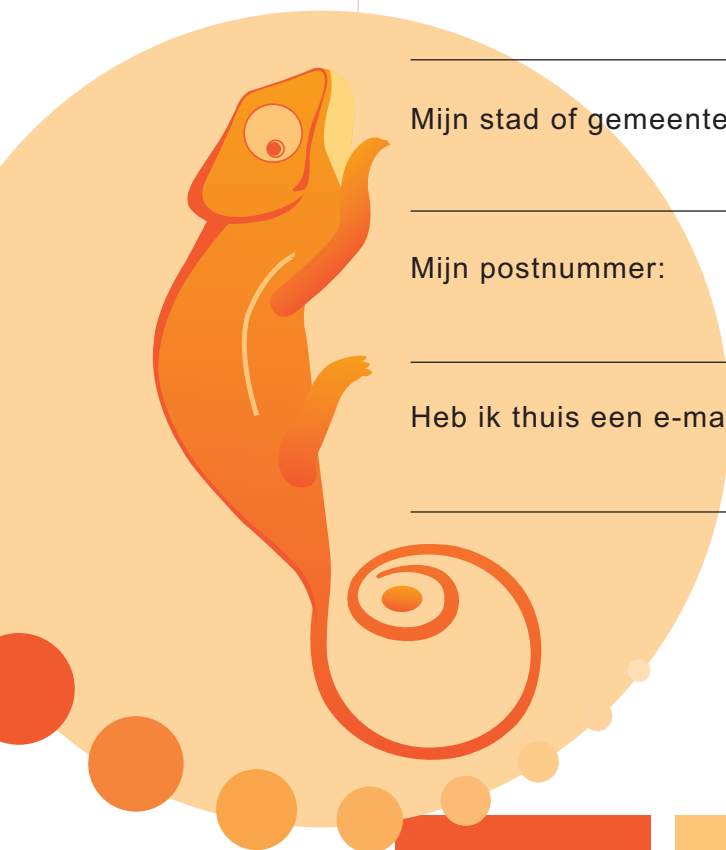
Mijn familienaam:

Mijn straat en nummer:

Mijn stad of gemeente:

Mijn postnummer:

Heb ik thuis een e-mailadres?

Adreskaartje

Voornaam en
familienaam

Straat
en nummer

Postnummer
en gemeente
of stad

Mijn e-mailadres

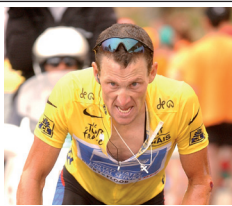

oefening 1

Het werelduurrecord. Zet de recordhouders in de juiste volgorde. Nummer van 1 tot 5.

				
2	3	5	1	4
Ole Ritter	Eddy Merckx	Ondrej Sosenka	Ferdinand Bracke	Chris Boardman

oefening 2

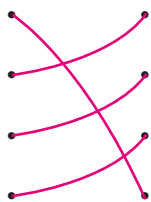
De Tourkampioenen. Vervolledig het schema. Kies uit: Jacques Anquetil, Miguel Indurain, The Boss, De Kannibaal, 5, 7, Fransman, Belg.

					
naam	Eddy Merckx	<i>Jacques Anquetil</i>	Lance Armstrong	<i>Miguel Indurain</i>	Bernard Hinault
bijnaam	<i>De Kannibaal</i>	Monsieur Chrono	<i>The Boss</i>	El Rey	Le Blaireau
zeges	5	5	7	5	5
nationaliteit	<i>Belg</i>	<i>Fransman</i>	Amerikaan	Spanjaard	Fransman

© Presse Sports

oefening 3

Straffe Tourhelden. Verbind wat bij elkaar hoort.

1951 Wim Van Est		gewonnen met bijna 8 minuten voorsprong
1969 Eddy Merckx		Tourwinst met 8 seconden voorsprong
1989 Greg LeMond		Tourwinst na kanker
1999 Lance Armstrong		100 meter diepe val

oefening 4

Oorzaak → gevolg. Omschrijf wat er volgt na deze feiten.

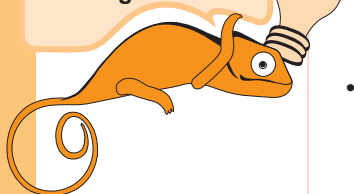
- Tom Simpson sterft door dopinggebruik op de Mont Ventoux.

De dopingcontroles in het wielervedstrijden worden strenger.

- Fabio Casartelli en Andrei Kivilev overlijden na een valpartij.

Het wordt altijd en overal verplicht om een fietshelm te dragen tijdens wedstrijden.

Alles begint bij een goede luisterhouding!

oefening 1

Het antwoord vind je op www.bavodhooge.be. Zoek het op en noteer.

Bavo Dhooge zegt dat hij 'S'-boeken maakt. Wat bedoelt hij daarmee?

Spielerei, Speelvogels, Surrealisme, Sciencefiction, Spanning, Suspens, Satire

Noteer de titels van drie boeken van hem.

bv. Slangenwanger - Spinnenkiller - Satergeschater

Help Bavo! Verzin twee spannende 'S'-titels. Noteer ze.

*bv. Supersluiper
Steekwonder*

oefening 2

De tekst begint met een gesprek. Noteer wie het zegt. Zoek in de tekst met het blauwe blik.

'Wat voor een school is dat?'

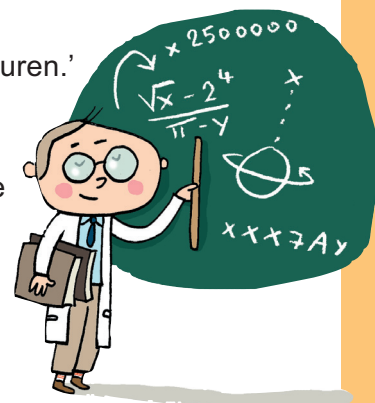
de vader van Sonny

'Het was jouw idee om hem naar een andere school te sturen.'

de moeder van Sonny

'Ja, maar ik dacht dat het een goeie zaak was. Hij hoefde vroeger al geen steek uit te voeren, nu doet hij nog minder. Hij voert nog minder uit dan mijn robotten.'

de vader van Sonny

oefening 3

Bibberzinnen ... De schrijver maakt zijn zinnen vaak spannend. Zoek drie spannende zinnen en noteer ze.

*bv. Ineens klonk er een stem vanaf het schoolplein.
Er was amper een zucht te horen.
Of was er iets vreemds bezig?*

tekstsoort Schoolmonsters: *verzonnen tekst*, *verhaal*

oefening 1

bv.

Maak een vraag waarop deze zinnen het antwoord geven.

Wie schreef het boek 'Pipi Langkous'?

Astrid Lindgren schreef het boek 'Pipi Langkous'.

Wanneer werd zij geboren?

Zij werd op 14 november 1907 geboren.

Wanneer begint de geschiedenis van Pipi Langkous?

De geschiedenis van Pipi Langkous begint in 1941.

oefening 2

bv.

Herschrijf deze zinnen als een bevel.

Florian gaat naar huis.

Florian, ga naar huis!

Stijn en Eli blijven nu op hun stoel zitten.

Stijn en Eli, blijf op jullie stoel zitten!

Je mag niet in dat vervuilde water zwemmen.

Zwem niet in dat vervuilde water!

oefening 3

bv.

Herschrijf deze zinnen als een mededeling.

Wat drijft daar op het water?

Er drijft iets op het water.

Geef hier die strip!

Je moet die strip aan mij geven.

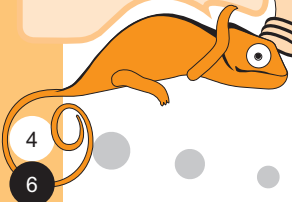
Tot straks!

Ik zie je straks.

Wanneer stop je met dat gekke computerspelletje?

Je moet stoppen met dat gekke computerspelletje.

Raadpleeg je
Alfabeestje op
pagina 96-98!

oefening 4

bv.

Schrijf een zin waarop de woordgroep een antwoord geeft.

Waar woont jouw vriendin?

In Torhout.

Wanneer gaan we nog eens samen zwemmen?

Volgende week?

Is Jenne vaak ziek?

Nu en dan.

Waar gaat de volgende reis naartoe?

Naar Zuid-Frankrijk!

oefening 5

Vul de ontbrekende leestekens in.

Stop de stripverhalen weg!

Waar moet ik die opbergen?

Kies maar: op het boekenrek, in de kast, in de lade of in de boekenmand.

Begin maar direct!

Mama zegt: 'Je kamer moet altijd netjes opgeruimd zijn.'

Onze modeshow

Markeer de woorden, woordgroepen of zinnen die je zelf kunt of wilt gebruiken.

bv.

Cato draagt feestkleding. Ze heeft een wit katoenen jurkje aan tot net onder de knie.

Het jurkje heeft een rok met dubbele stof en gladde plooien. Daarboven draagt Cato een satijnen jasje in lichtgrijze stof met metalen knopen. Het geheel wordt afgewerkt met een vestje in jeans. Het vestje is mouwloos.

Haar sokken zijn wit en van katoen. De schoenen zijn modieus, in lak, met gebroken witte kleur en afgewerkt met fijne pareltjes.

Deze jongedame op de catwalk stelt interculturele kleding voor, ter gelegenheid van een jubileum van Gastvrij Wuustwezel.

Ze draagt een rok en een topje. Het topje in polyester is in goud en zilver. De stof geeft een schitterend blinkend effect. Het topje heeft smalle schouderbandjes in dezelfde kleuren.

De katoenen rok is smal in de heupen en gaat breder naar de onderkant. De verticale strepen in donker- en lichtbruin geven het geheel een feestelijke tint.

Dit is de vaktaal van de mode.

Noah en Matteo stellen sportieve vrijetijdskleding voor.

De sweater van Matteo heeft een mooie kleurencombinatie: het lichtbruine wisselt af met turkooisblauw. Onder de sweater zie je een witte polo met kraag die je kunt dichtritsen bij frisser weer.

De lange broek is gemaakt van geribd fluweel.

Noah draagt een wit T-shirt met korte mouwen. Daarboven komt een grijze wollen trui met ritssluiting. De blauwe bermuda is in jeans. De schoenen hebben een rubberen zool. De binnenzool geeft voldoende steun en heeft luchtkussentjes om de schokken te dempen. Dat zijn de ideale schoenen voor lange wandelingen.

De bruidsjurk die Lina hier voorstelt, is gemaakt van zijde en satijn. Het is een erg romantisch ontwerp.

Het witte jurkje heeft een V-hals en smalle schouderbandjes.

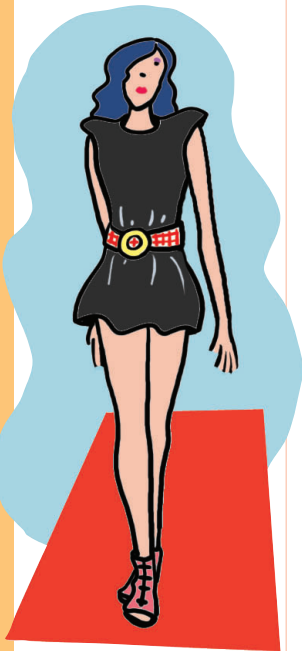
De bruidsjurk is kort, tot boven de knie.

De jurk heeft wel een brede, satijnen sleep die tot op de grond komt. In de heup is er een gordel uit dezelfde stof.

Lina draagt lange, witte oorbellen met witte parels. De leren schoentjes in witte lak hebben een gouden band.

Lina kan haar bruidsjurk na haar huwelijk ook nog dragen als avondjurk.

Foto's: Peter Van Gils
www.wezelopdefoto.be

**Onze modeshow: we verzamelen informatie.
Vul het schema aan.**

Namen van kledingstukken

T-shirt, hemd, blouse, schoenen, naaldhakken,
sandalen, short, broekrokje, polo-shirt, kleedje, Crocs,
teenslipper, fietsbroek, boxershirt, trui, pantalon,
kostuum, sweater, pullover, stropdas, salopette,
topje, blouson, jurk, jeans, bermuda, coltrui ...

Waarvan is de kleding gemaakt? (grondstoffen)

katoen, polyester, linnen, wol, stretch, nylon,
ritex (= mengeling van katoen en polyester), leer,
plastic, kurk, synthetische vezels ...

Kleur en motief

gestreept, geruit, effen, bloemetjesmotief, vakjes,
kaki, donker, beige ...

Stijl

comfortabel, elastische heupband, afritsbare pijpen,
korte of lange mouwen, gekleed, sportief, V-hals,
rolkraag, mouwloos, nauwaansluitend, knoop,
drukknoppen, lange gilet met sjaalkraag,
ronde halsuitsnijding, wijde broekspijpen ...

Kies 'spreekende'
woorden.

oefening 1

Onderstreep de zelfstandige naamwoorden een keer en de eigennamen twee keer. Markeer de lidwoorden.

Evanna is een rare meid.

Ze speelt Loena in de vijfde film van Harry Potter.

Ze spreekt met een piepstemmetje.

De jonge actrice komt uit Dublin, een Ierse stad.

Het zevende boek is meteen ook het laatste deel.

Met spijt moeten we nu afscheid nemen van onze held.

Het lezen van de boeken van de auteur J.K. Rowling bezorgde mensen van alle leeftijden veel leesplezier.

oefening 2

Vul aan met een passend zelfstandig naamwoord. Noteer waar nodig een lidwoord.

- Kies uit: Charles, leven, koe, schrik, minibusje, huis, weide.

Charles kreeg op weg naar huis de schrik van zijn leven.

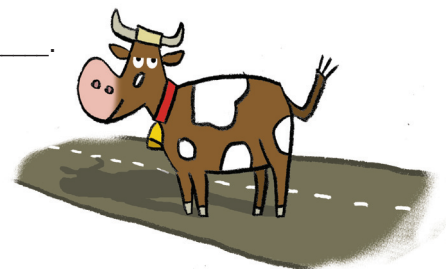
Voor zijn minibusje stond plots een zware koe.

Die was ontsnapt uit de weide.

- Kies vanaf hier zelf.

bv. Charles zelf bleef ongedeerd.

Maar de koe kon niet meer worden gered.

oefening 3

Vervang het lidwoord een door de of het.

een chauffeur	<u>de</u> chauffeur	een paleis	<u>het</u> paleis
een ferryboot	<u>de</u> ferryboot	een kampeerterrain	<u>het</u> kampeerterrain
een fototoestel	<u>het</u> fototoestel	een bergweide	<u>de</u> bergweide

oefening 4

bv.

Maak een zin met een eigennaam van een persoon en een zin met een eigennaam die niet van een persoon is.

Ferre zou graag piloot worden.

Overmorgen vliegt hij met zijn opa naar Londen.

Raadpleeg je
Alfabeestje
pagina 74 en 75!

oefening 1

bv.

Vul het schema verder aan.

Titel: De fietshelm: zet 'm op

1 Inleiding

Vreemd? volwassenen op koersfiets dragen helm,
op gewone fiets niet

2 Midden

- Cijfers
 - elke **2** dagen sterft een kind in het verkeer
 - **85%** van de fietsongevallen = valpartijen
 - **9** /10 sterven aan hoofdletsel

• Kunnen we daar iets aan doen? Ja!

door een fietshelm te dragen

↳ gevolg: 75 % minder risico op hoofdletsel

85 % minder risico op hersenletsel

• Tegen

- ja, maar eerst verkeer veilig

Voor

niet wachten, want anders
misschien al te laat

- ja, maar vervelend

misschien is helm je redding

• Helm kopen?

Let op - kopen bij fietshandelaar

- CE en **EN**

- helm moet goed passen

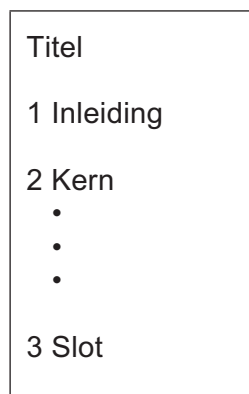
3 Slot En nu nog anderen overtuigen

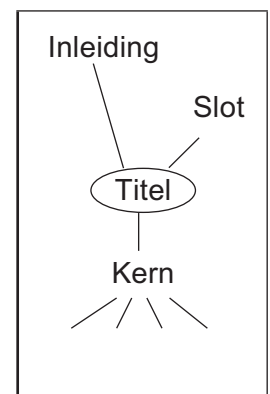
Denk aan de
luisterhouding!

Ontwerp je eigen helm.

oefening 3

Welk schema verkies je?
Kruis aan.

oefening
1

Voor het lezen

Bekijk de tekst zonder de tekst te lezen en beantwoord de vragen.

Waarover gaat de tekst? _____

Wat weet je daar al over? _____

Welke tekstsoort is dit? _____, _____

Waar vind je dit soort teksten? _____

Waaruit komt deze tekst? _____

Wie is de schrijver van de tekst? _____

Wat is de bedoeling van de schrijver van de tekst? _____

Wat is de bedoeling van de lezer als hij deze tekst leest? _____

Wat zou het effect van deze tekst kunnen zijn op jou? _____

Na het lezen

oefening
2

Beantwoord de vragen opnieuw.

Wie is de schrijver van de tekst? *de winkelketen Spar*

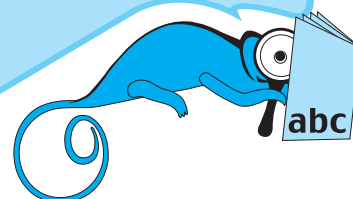
Welk soort tekst is dit? *zakelijke tekst*, *instructie (reclame)*

Wat is de bedoeling van de schrijver van de tekst? *zorgen dat kinderen gezond eten en reclame maken*

oefening
3

bv.

Soms zit reclame verstopt in teksten. Als lezer moet je goed opletten.

tekstsoort *Hé, kijk eens in je eigen doos!*

zakelijke tekst, *instructie (reclame)*

oefening 1

Kleur de werkwoorden in deze zinnen oranje.

De vakantie **ligt** al een tijdje achter ons.
Mijn schoolagenda **bepaalt** nu of ik nog vrije tijd **heb**.
Ik **houd** alles goed **bij**.
Onze juf **helpt** ons ook goed te **plannen**.
Bij zo een juf **zou** ik altijd in de klas **willen** zitten.

oefening 2

Omkring de werkwoorden.

spelen, knalrood, **opspringen**, **hebben**, **nadenken**, helikopter, duikschool,
springplank, **worden**, **vergeten**, vliegles, toverformule, wondermooi, **knippen**

oefening 3

Onderstreep de persoonsvorm dubbel. Noteer de infinitiefvorm.

	infinitiefvorm
De Romeinen <u>wonnen</u> heel wat veldslagen.	<i>winnen</i>
Ze <u>verkochten</u> dan hun krijgsgevangenen als slaven.	<i>verkopen</i>
Een slaaf <u>verricht</u> meestal huishoudelijk werk.	<i>verrichten</i>
Griekse slaven <u>werkten</u> vaak als lesgever of boekhouder.	<i>werken</i>

oefening 4

bv.

fluisteren

Zij fluisteren hem het geheim in het oor.

kijkt na

Pieter kijkt de motor van de auto na.

zijn gevallen

De boeken zijn uit het rek gevallen.

Maak een zin waarin je deze vormen van het werkwoord gebruikt.

oefening 5

Klaar voor een pittig taalhapje?

Markeer de zelfstandige of bijvoeglijke naamwoorden die ook een werkwoordsvorm zijn. Geef de infinitiefvorm waarvan ze zijn afgeleid.

	komt van het werkwoord
Het dansende kind struikelde over haar veters.	<i>dansen</i>
Het snurken tijdens de slaap stort.	<i>snurken/slapen</i>
Gisteren stortte een vliegende schotel op ons dak neer.	<i>vliegen</i>

Raadpleeg je Alfabeestje op pagina 78 en 79!

Leren studeren: mijn tien goede voornemens!

Naam: _____

Klas: _____

Schooljaar: _____

Adres: _____

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

7 _____

8 _____

9 _____

10 _____

Lees de tekst. Markeer wat belangrijk is en vul het schema aan.

- 1 Markeer de titel van de tekst in het geel.
- 2 Markeer de kopjes van de tekst in het rood.
- 3 Markeer de hoofdgedachtezin in het groen.
- 4 Markeer de belangrijke woorden in het blauw.

thema van de tekst: Mensenrechten

aline 1

thema herhaling 5e leerjaar

hoofdgedachte Niet alleen kinderen, maar ook volwassenen hebben rechten.

belangrijke woorden gelijkenissen tussen rechten kind en mensenrechten

aline 2

thema Mensenrechten: wanneer?

hoofdgedachte De mensenrechten zijn gebaseerd op het idee dat alle mensen gelijk zijn en recht hebben op een eerlijke behandeling.

belangrijke woorden

- nu vanzelfsprekend
- geschokt door twee wereldoorlogen
- Verenigde Naties: mensenrechten verdedigen
- 10 december 1948

alinea 3

thema

Mensenrechten: wat?

hoofdgedachte

De dertig artikels uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens worden doorgaans onderverdeeld in twee groepen.

belangrijke woorden

sociale, economische en culturele rechten	politieke rechten en burgerrechten
recht op voedsel	recht om mee te beslissen
recht op kleding	recht op eerlijk proces
recht op medische verzorging	recht op eigen bezit
recht op onderwijs	recht op vrijheid van gedachten en godsdienst
recht op huisvesting	recht om een land te verlaten en terug te keren
recht om eigen cultuur te behouden	recht op vrijheid van meningsuiting
	recht op vereniging en vergadering
	recht op leven
	vrijheid van slavernij

alinea 4

thema

Amnesty International

hoofdgedachte

Jammer genoeg wonen en leven vele miljoenen mensen niet in de omstandigheden waar ze recht op hebben.

belangrijke woorden

- op vlucht voor hongersnood of oorlog
- niet mogen zeggen wat je denkt
- brieven schrijven om politieke gevangenen vrij te krijgen

Wat zijn mensenrechten?

Wanneer?

vroeger was dit niet geschokt door wereldoorlogen
10 december 1948
lukt nog niet altijd even goed

Amnesty International

niet alle mensen beschikken over rechten op de vlucht voor honger en oorlog
geen vrije mening
vereniging die hieraan iets probeert te doen

mensenrechten

sociale, economische en culturele rechten

- recht op voedsel
- recht op kleding
- recht op medische verzorging
- recht op onderwijs
- recht op huisvesting
- recht om eigen cultuur te behouden

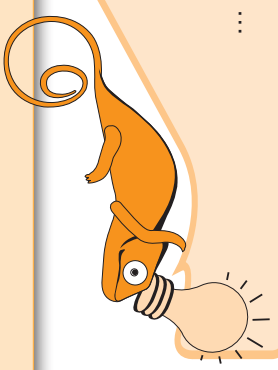
inhoud

politieke rechten en burgerrechten

- recht om mee te beslissen
- recht op een eerlijk proces
- recht op eigen bezit
- recht op vrijheid van godsdienst
- recht om een land te verlaten en terug te keren
- recht op vrijheid van meningsuiting
- recht van vereniging en vergadering
- recht op leven
- vrijheid van slavernij

- Schrijf het thema van de tekst in het midden van je blad en zorg dat het opvalt door kleur, letters, een tekening ...
- Maak een dikke tak voor de belangrijkste thema's of hoofdgedachten uit de tekst.
- Aan elke dikke tak kun je dunner takken maken met meer informatie.
- Let op: bij elke tak mag je maar één gedachte schrijven!
- Gebruik kleuren, kleine letters, hoofdletters, tekeningen ... Dat helpt je hersenen om zaken te onthouden.

tekstsoort Mensenrechten: zakelijke tekst, tekst om te leren

oefening 1

Vul het schema aan.

Titel Zo veel volkeren, zo veel talen

- Elk volk heeft een eigen taal.
 - over de hele wereld ruim 800 talen
- levende taal ↔ dode taal

- wordt <u>nog</u> gesproken	- wordt <u>niet meer</u> gesproken
- <u>verandert</u> nog	- <u>verandert</u> niet meer
- Europa telt een 50-tal talen.

Grootste taalfamilies:

→ Germaanse talen, bv. het Nederlands, Duits, Engels

→ Romaanse talen, bv. het Frans, Spaans, Portugees

→ Slavische talen, bv. het Kroatisch, Russisch, Pools

oefening 2

Door Europa: welke taal hoor je niet? Omkring.

N F D E

S D I F

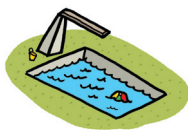
S F E I

E F D I

oefening 3

Welk woord lijkt het best op het Nederlandse woord?

E D F

F D S

E R I

oefening 4

Welke taal hoor je? Zet het nummer in het passende hokje.

F 3

D 2

E 1

S 5

I 4

oefening 5

Wie sprak de zinnen uit? Nummer van 1 tot 4 in de juiste volgorde.

N 1

E 4

D 2

F 3

Ik weet wat ik straks wil horen en te weten komen.

oefening 1a

bv.

p a a r d s p o o k k l a u w
s t a a l b r a n d s c h r i k t

oefening 1b

Zelfde opdracht. Kies uit: p, sch, z, t, l, k, s, i, b, m, t.

t o m a a t l e e s b o e k z e i l s c h i p

oefening 2

Splits waar het kan met een schuine streep. Let op de spellingafspraken.

uit/ge/breid t u i n / k a / b o u / t e r
we/reld/reis t r e i n / r e i / z i / g e r
schatte/n/eiland w a t e r / k a / n o n

oefening 3

bv.

(M = medeklinker / K = klinker)

M K = ma
K M = op
M K M = kom
M K M M = balk
M M K M = trein
M K M M K M = nekken
M K M M M = markt
M M M K M = strik
M M K M M K M = plannen

oefening 4

Raadpleeg je Alfabeestje pagina 82 en 83 en je woordenboek!

Maak drie woorden met de woordstukken.

af- hei- jacht- -tel- -de- -ter- -rijm- -pje -bloem -rein
afterijmpje heidebloem jachtterrein

oefening 1

Kleur het onderwerp **groen** en wat er over het onderwerp wordt gezegd **blauw**. Onderstreep de persoonsvorm dubbel.

Miljoenen jaren geleden / leefden / in de zee / reuzegrote schorpioenen.

Wetenschappers / hebben / een fossiel van zo een schorpioen / gevonden.

Het gevonden exemplaar / was / wellicht / twee en een halve meter groot.

In onze tijd / zijn / schorpioenen / heel wat kleiner.

Pas op / voor hun staart!

Hun giftige steek / kan / voor sommige mensen / dodelijk / zijn.

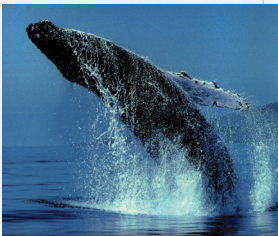
Raadpleeg je Alfabeestje pagina 99-101!

oefening 2

bv.

Duid het onderwerp aan. Vervang het onderwerp door een woordgroep en pas waar nodig de persoonsvorm aan.

De bultrug was met uitsterven bedreigd.

De grote bultrug was met uitsterven bedreigd.

Walvisjagers schoten de dieren meedogenloos dood.

Jagers uit verschillende landen schoten de dieren meedogenloos dood.

Walvissen worden nu bijna overal beschermd.

Die bedreigde dieren worden nu bijna overal beschermd.

Maar Japanners vinden walvisvlees een lekkernij.

Maar de bevolking van Japan vindt walvisvlees een lekkernij.

oefening 3

Noteer bij elke zin de naam van de leestekens die erin voorkomen.

In de Zuidelijke IJzee botste een cruiseschip op een ijsberg.

punt

Waarom had niemand het gevaarte gezien?

vraagteken

De kapitein zei: 'Iedereen naar de sloepen, want dit is geen oefening.'

dubbele punt, aanhalingstekens, komma, punt

Vrouwen en kinderen eerst!

uitroepteken

oefening 4

bv.

Maak drie zinnen. Kleur het onderwerp **groen** en wat er over het onderwerp wordt gezegd **blauw**. Onderstreep de persoonsvorm dubbel.

onderwerp = een woordgroep

De kinderen van klas 6 gaan op schoolreis.

pv. in een werkwoordgroep

Ze zullen Brussel bezoeken.

zin zonder onderwerp

Geniet ervan!

oefening 1

Vul aan met juiste gegevens (= feiten). Kies uit: Ecuador, Angelica, moeder, president, beschaamd, verblijfspapieren.

De elfjarige Angelica wordt samen met haar moeder op het vliegtuig gezet naar Ecuador. Ze heeft geen geldige verblijfspapieren. De Belgische Anne Malherbe, de vrouw van de Ecuadoraanse president, moeit zich nu in het debat. Ze zegt beschaamd te zijn dat ze Belgische is, omdat moeder en kind niet in ons land mogen blijven.

oefening 2

Over die feiten wordt bericht door de krant en de radio. Kruis aan bij welke bron het past.

	radio	krant
Het bericht is kort en geeft de hoofdzaken.	X	
Het bericht geeft ook details.		X
Bij het bericht horen foto's.		X
De zender geeft zijn eigen mening.		X
Dit bericht vind ik het duidelijkst.		

oefening 3

Feit of mening? Kruis aan wat je denkt.

	feit	mening
Ik schaam me dat ik Belgische ben. (zegt Anne Malherbe)		X
Een maand geleden werd Angelica opgesloten.	X	
Alle hoop lijkt verloren voor Angelica. (schrijft de journalist)		X
Het asielcentrum 127 bis ligt in Steenokkerzeel.	X	

oefening 4

Wat denk jij over de zaak?

Voor?

Tegen?

Mijn besluit

feit ≠ mening

Geef kort informatie bij de tekst.**1**

Titel tekst: _____

Deze tekst gaat over: _____

Mijn mening over de tekst: _____

tekstsoort: _____ , _____

2

Titel tekst: _____

Deze tekst gaat over: _____

Mijn mening over de tekst: _____

tekstsoort: _____ , _____

Een voorbereide
lezer telt voor twee.

oefening 1

Kleur het onderwerp **groen**. Onderstreep de **persoonsvorm** dubbel.

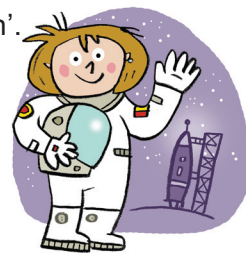
Daisy werd geselecteerd voor 'Het Verstand van Vlaanderen'.

In die quiz antwoord je op moeilijke vragen.

Daisy hoopt later minister te worden.

En als dat niet gaat?

Dan start ze een cursus voor astronauten.

oefening 2

Vul aan met de juiste vormen van de persoonsvormen uit opdracht 1.

de persoonsvorm						
in de tegenwoordige tijd (t.t.)				in de verleden tijd (v.t.)		
enkelvoud			meervoud		zonder klankverandering	met klankverandering
ik	jij jij	hij, zij, het, een ander	wij, jullie, zij, anderen		
1 ^e persoon	2 ^e persoon	2 ^e persoon	3 ^e persoon			
stam	stam + t	stam	stam + t	infinitiefvorm	stam + de(n) stam + te(n)	t of d: luister naar de wij-vorm in v.t.
<i>word</i>	<i>wordt</i>	<i>word</i>	<i>wordt</i>	<i>worden</i>	ik wij	ik <i>werd</i> wij <i>werden</i>
<i>antwoord</i>	<i>antwoordt</i>	<i>antwoord</i>	<i>antwoordt</i>	<i>antwoorden</i>	ik <i>antwoordde</i> wij <i>antwoordden</i>	ik wij
<i>hoop</i>	<i>hoopt</i>	<i>hoop</i>	<i>hoopt</i>	<i>hopen</i>	ik <i>hoopte</i> wij <i>hoopten</i>	ik wij
<i>ga</i>	<i>gaat</i>	<i>ga</i>	<i>gaat</i>	<i>gaan</i>	ik wij	ik <i>ging</i> wij <i>gingen</i>
<i>start</i>	<i>start</i>	<i>start</i>	<i>start</i>	<i>starten</i>	ik <i>startte</i> wij <i>startten</i>	ik wij

oefening 3

Vul de juiste vorm van het werkwoord in.

hebben spelen	De fanfare <u>heeft</u> een nieuw deuntje <u>gespeeld</u> .
zijn vliegen	De kleine merels <u>zijn</u> uit hun nest <u>gevlogen</u> .
worden bakken	In die frituur <u>worden</u> de lekkerste frieten <u>gebakken</u> .

oefening 4

bv.

Maak een zin met deze werkwoorden in de opgegeven tijd.

kleden / t.t.	<i>De styliste kleedt het model.</i>
rusten / v.t.	<i>Opa rustte op een bankje in het park.</i>

Raadpleeg je Alfabeestje op pagina 102 en 103!

Lees de tekst. Markeer wat belangrijk is en vul het schema aan.

- 1 Markeer de titel van de tekst in het geel.
- 2 Markeer de kopjes van de tekst in het rood.
- 3 Markeer de hoofdgedachtezin in het groen.
- 4 Markeer de belangrijke woorden in het blauw.

thema van de tekst: Het Rode Kruis

alinea 1

thema **Een lange geschiedenis ...**

hoofdgedachte Als we het hebben over medische hulpverlening denken we spontaan aan het Rode Kruis

belangrijke woorden 1864: opgericht door Henri Dunant voor de gewonden bij de legers te veld in oorlogstijd omgekeerde Zwitserse vlag

alinea 2

thema **De zeven beginselen van het Rode Kruis**

hoofdgedachte Het Rode Kruis werkt overal ter wereld volgens dezelfde beginselen

belangrijke woorden menselijk leed voorkomen of verlichten voor iedereen zonder onderscheid niets met politiek of godsdienst en steeds neutraal bepaalt zelf waar en wanneer het ingrijpt vrijwilligers in elk land één Rode Kruis afdelingen zijn gelijkwaardig aan elkaar

alinea 3

thema **Het Rode Kruis is een organisatie met vele gezichten**

hoofdgedachte *In Vlaanderen alleen zijn er 14 000 vrijwilligers die allerlei taken op zich nemen*

belangrijke woorden *daarnaast een internationale werking
noodhulp*

alinea 4

thema **Het Rode Kruis heeft drie emblemen**

hoofdgedachte *Het Rode Kruis heeft niet altijd een rood kruis als embleem gehad.*

belangrijke woorden *islamitische landen → halvemaan
2005: rode kristal = neutraal*

bv.

Rode Kruis: vele gezichten

- ziekenvervoer
- bloedinzameling
- opvang azielzoekers
- internationale werking
- noodhulp

3 emblemen

islamitische landen

neutraal

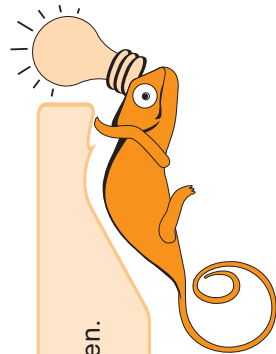
Rode Kruis

een lange geschiedenis

1864: oprichting
Henri Dunant
voor gewonden bij de legers
te veld in oorlogstijd
omgekeerde Zwitserse vlag

7 beginselen

menselijk leed voorkomen of verlichten
voor iedereen zonder onderscheid
steeds neutraal
bepaakt zelf waan en wanneer het ingrijpt
vrijwilligers
in elk land 1 Rode Kruis.
afdelingen gelijkwaardig

Soms kun je beter iets tekenen dan iets opschrijven.

tekstsoort Het Rode Kruis: zakelijke tekst, tekst om te leren

oefening 1

Vul aan met het juiste woord. Kies uit: internationaal, geduldig, medische, verwacht, gestoord, economische.

Blijf eens rustig man, wees niet zo on geduldig.

Wie we daar hebben, dat is on verwacht.

Het uilenpaar kan in dat bos on gestoord broeden.

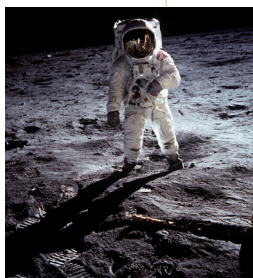
Die tien landen tekenden een internationaal verdrag.

Dat is een boekje voor dokters met medische informatie.

In het economische nieuws krijg je berichten over onze bedrijven.

oefening 2

Verbind met het synoniem of met de passende verklaring.

oerwoud	•	enge droom
nachtmerrie	•	bijzonder knap iemand
universiteit	•	ruimtereiziger
astronoot	•	heel oud groot bos
houtschool	•	school waar professoren lesgeven
genie	•	verkoold hout

oefening 3

Vul aan met de passende werkwoordsvorm.
Kies uit: snotteren, knorren, briesen, kreunen.

Als de leeuw briest, maak je dan maar uit de voeten.

Mijn poes heeft echt wel pijn. Ze kreunt zachtjes.

Je hoort de varkens knorren tot buiten de stal.

Wat ben ik verkouden. Ik loop al de hele dag te snotteren.

oefening 4

Kruis de juiste betekenis aan.

<p>Voorkomen is beter dan genezen.</p> <p>☐ Je moet op tijd naar de dokter, als je gezond wilt blijven.</p> <p>☐ Als je niet ziek wilt worden, blijf je het best thuis.</p> <p>☒ Door vooraf na te denken en te doen wat moet, kun je problemen vermijden.</p>	<p>Blaffende honden bijten niet.</p> <p>☒ Van schreeuwers moet je meestal geen grote schrik hebben.</p> <p>☐ Blaffende honden zijn geen goede wakers.</p> <p>☐ Grote lawaaimakers zijn zelden harde werkers.</p>
<p>Honger is de beste saus.</p> <p>☐ Wie honger heeft, kookt lekker.</p> <p>☒ Wie honger heeft, eet alles wat hij krijgt.</p> <p>☐ Wie honger heeft, wil gerechten met saus.</p>	<p>Ik geef je graag een pluimpje.</p> <p>☐ Van mij krijg je een geschenkje.</p> <p>☒ Ik zeg graag dat je het goed deed.</p> <p>☐ Ik geef je een tikje op je schouder.</p>

oefening 5

Vul aan met het juiste woord. Zoek het op in de woordenlijst.

Als je niet genoeg te eten krijgt, ben je onderwoed.
Mensen in hongersnood die verorberen alles
wat eetbaar is.

Wij keken ontzet naar de tv-beelden van de vliegramp.
Dat grijpt ons aan.

Een stoombad is echt verkwikkend. Ik kan je dat best wel
aanraden.

oefening 6

Je krijgt de verklaring, vul het woord aan.

1	o	f	f	e	r	f	e	e	s	t	1 religieus feest bij de moslims 2 iemand terugpakken die jou iets misdaan heeft 3 ik ben niet meer bang, ik ben ... 4 wat met het bestuur van een land te maken heeft 5 lage, dichte begroeiing 6 wat met de beschaving te maken heeft 7 ernstig 8 zonder doel wat rondhangen	
2			w	r	a	a	k					
3	o	p	g	e	l	u	c	h	t			
4			p	o	l	i	t	i	e	k		
5	s	t	r	u	i	k	g	e	w	a		s
6			c	u	l	t	u	u	r			
7			s	e	r	i	e	u	s			
8	l	u	m	m	e	l	e	n				

Geef een synoniem: armstoel

oefening 7

Gebruik de juiste figuurlijke taal.

Niemand hoeft dat te weten. We bespreken dat onder vier ogen.

Waw, een nieuwe fiets! Ik kan wel een gat in de lucht springen.

Wat een snertprogramma! Daar krijg ik de kriebels van.

Het regent pijpenstelen. Ons decor is naar de haaien.

'Kom, kom snel,' roept onze juf, 'we hebben geen tijd te verliezen.'

Ik ga er helemaal voor. Ik kan bergen werk verzetten.

oefening 1

Zoek de betekenis op.

Zoek in je tekst.

Wapenstilstand: Op 11 november 1918 zwegen de wapens.
De eerste, grootste wereldoorlog was afgelopen.

De wapens zwijgen.: Er wordt niet meer gevochten.

een dure dame: een dame met mooie, chique kleren aan

Victor krijgt een hoofd als een biet.: Hij is verlegen en wordt
helemaal rood.

Zoek in je woordenboek.

bajonet: een steekwapen op de geweerloop

verkleumde: stijf van de kou

kornuit: makker, kameraad

Ze lachen een beetje groen.: zuurzoet lachen, zich bedrogen

weten

flarden: los gedeelte

Die heeft duidelijk schik.: Hij is in een behaaglijke,
tevreden stemming.

Als je de betekenis niet vindt in de tekst of het trefwoord niet kunt vinden in het woordenboek, dan kun je het nog aan je juf of meester vragen.

oefening 2

Naar wie of wat verwijst het onderstreepte woord? Zoek in de tekst.

Die heeft duidelijk schik.

Die = meester Tom

Dat gebeurt overmorgen ook in onze stad.

Dat = mensen stappen op in een stoet voor Wapenstilstand

Daar zal er een plechtigheid zijn.

Daar = bij het monument op de markt

Ook dit jaar is het weer van dat.

dat = Het is geen weer om een hond door te jagen.

Dit is geen spelletje voor broekventjes!

Dit = meestappen in de optocht

11 november: dag van wereldvrede

Op 11 november 1918, na 1568 dagen van een wereldwijde strijd, sloten Duitsers, Fransen en Britten een wapenstilstand af. Het betekende het einde van 'Den Grooten Oorlog'. Om 11 uur precies ging het staakt-het-vuren in. De strijdende partijen sloten de overeenkomst in een treinwagon, die nu nog steeds op dezelfde rails staat in het Franse plaatsje Compiègne. De oorlog had 8,5 miljoen mensenlevens gekost. Alleen al in West-Vlaanderen sneuvelden 400 000 jonge mensen in een verschrikkelijke loopgravenoorlog. Nu staat 11 november voor de herdenking van alle oorlogen in de wereld. Op 11/11 1966 om 11 u. ging de eerste 11.11.11-campagne van start. 11.11.11 wil de kansen op wereldvrede verhogen door aandacht te geven aan de problemen van het Zuiden.

oefening 3

Zoek de antwoorden in de bovenstaande tekst.

Wat gebeurde er op 11 november 1918? Duitsers, Fransen en Britten sluiten een wapenstilstand af.

Waarom is er op 11 november jaarlijks een stoet? De wapenstilstand van 1918 en andere oorlogen worden herdacht.

In het verhaal is de vrouw kwaad op Victor. 'Oorlog is geen kinderspel.'

Geef een reden die aangeeft dat oorlog geen kinderspel is. Zoek in de tekst hierboven.

Er sneuvelden heel veel mensen.

oefening
4

bv.

Noteer een passend bijschrift bij de foto.

galle.hautetfort.com

Duitsers, Fransen en
Britten sluiten een
wapenstilstand af in een
treinwagon in Compiègne.

westhoek.be/wol.be

Oud-strijders herdenken
het einde van de
wereldoorlogen.

www.indymedia.be

Kinderen gaan de straat op
voor 11.11.11.

tekstsoort Beroemd op 11 november:

verzonden tekst, verhaal

tekstsoort 11 november: dag van wereldvrede:

zakelijke tekst, nieuws

oefening 1

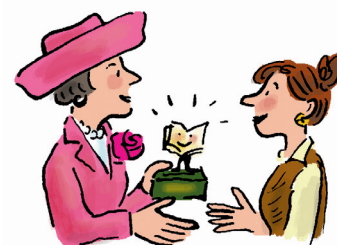
Onderstreep de zelfstandige naamwoorden een keer.

Elk jaar wordt het mooiste kinderboek gekozen.

De wedstrijd is een groot succes.

De winnares krijgt straks haar prijs van de koningin.

De schrijfster is dolgelukkig, de uitgever ook!

oefening 2

Vul de zelfstandige naamwoorden uit opdracht 1 in dit schema in.

mannelijke zelfstandige naamwoorden (m.)	vrouwelijke zelfstandige naamwoorden (v.)	onzijdige zelfstandige naamwoorden (o.)
wedstrijd prijs uitgever	winnares koningin schrijfster	jaar kinderboek succes

oefening 3a

Zet in het meervoud. Let op de spellingafspraken.

dictee dictees

paard paarden

kassa kassa's

rad raderen

kano kano's

kalf kalveren

oefening 3b

Zet ook deze buitenbeentjes in het meervoud.

smid smeden

laars laarzen

dief dieven

idee ideeën

oefening 4

Schrijf de woorden aan elkaar. Gebruik het passende woordteken (- of ").

be + eindigen = beëindigen

zee + engte = zee-engte

zo + even = zo-even

ski + er = skiër

na + apen = na-apen

fee + en = feeën

Raadpleeg je Alfabeestje pagina 74-77!

oefening 1

bv.

Lees aandachtig de tekst over de boshyacint. Markeer de belangrijke woorden. Vul daarna de steekkaart of fiche van de plant aan.

De boshyacint

De boshyacint wordt ook wel eens de wilde hyacint genoemd. Deze bloem komt vooral voor in de bossen van de Ardennen en Vlaams-Brabant. Het Hallerbos is een van de meest bezochte bossen in Vlaams-Brabant. In april en mei bloeien de bosanemoon en de boshyacint. Duizenden boshyacinten bedekken de bodem als een blauw tapijt. De boshyacint ruikt lekker en verspreidt een heerlijk aroma.

De hyacint is een knolgewas. De bladeren zijn grasvormig en kunnen tot drie centimeter breed zijn. De geurige bloempjes zijn buis- tot klokvormig. Zij zijn gegroeid in trosjes en hangen naar een zijde. De favoriete standplaats is in loofbossen.

De plant vermeerdert zich door zaadvorming en door bijbolletjes in de grond. De plant wordt bestoven door hommels en zweefvliegen.

De plant is bedreigd en dat heeft twee oorzaken. Door ontbossing zijn er steeds minder ideale standplaatsen voor de boshyacint. In de tuin zijn er gekweekte soorten hyacinten en door bestuiving mengen die zich met de boshyacint, waardoor de echte kenmerken van de planten meer en meer verdwijnen.

naam	de boshyacint
vindplaats	- vooral in Ardennen en Vlaams-Brabant - in loofbossen
kenmerken	- bloeien in april/mei - blauwe, geurige bloempjes = buis- tot klokvormig - bloemen hangen in trosjes naar een zijde - knolgewas - bladeren: grasvormig, tot 3 cm breed - vermeerderen × door zaadvorming × door bijbolletjes in de grond - bestoven door hommels en zweefvliegen
bedreiging	- ontbossing → minder ideale standplaatsen - tuinen: gekweekte soorten → vermengen → echte kenmerken verdwijnen

Een schema zoals een steekkaart of fiche helpt om een tekst te leren. Je noteert de belangrijkste informatie: de woorden.

oefening 2

bv.

Je ziet een foto van een bloempje in de bergen van Oostenrijk. Bekijk het aandachtig en vul de steekkaart in. Verzin zelf een passende naam. Bedenk wat de plant zou kunnen bedreigen.

naam	blauwe klokjesbloem
vindplaats	bergen in Oostenrijk
kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - paarse bloem - blauwe kelk - vijf kelkblaadjes die eindigen op een punt - witte meeldraden - kelkblaadjes vormen een klokje
bedreiging	<ul style="list-style-type: none"> - toeristen die de plant plukken - bemesting van de bergweiden

Informatie kun je niet alleen afleiden uit een tekst. Dat kan ook door een dier of plant in de natuur of op een foto goed waar te nemen.

oefening 3

De kerkuil is een bedreigde vogelsoort. De Kerkuilwerkgroep Vlaanderen doet grote inspanningen om de soort in stand te houden. Terwijl jouw leerkracht voorleest, noteer je op een schrijfblaadje de belangrijke woorden. Vul daarna het schema in.

naam	kerkuil
vindplaats	holen, rotsen, kerken, kastelen, schuren
kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - vleugels tot 95 cm breed - goudbruin tot grijs - hartvormig wit gezicht - donkere ogen pal naar voren gericht - voedt zich vooral met vogels en muizen
bedreiging	<ul style="list-style-type: none"> - moordend verkeer - te weinig broedplaatsen - te weinig voedsel

oefening 4

Op de foto zie je nog een bedreigde vogel. Vul samen met een klasgenoot het schema in. Een deel van de informatie kun je afleiden uit de foto. Je kunt aanvullen met wat anderen je vertellen. Noteer enkel wat je nuttig vindt om te onthouden.

Je kunt ook informatie verzamelen door vragen te stellen aan je vrienden, de leerkracht of andere volwassenen.

bv.

naam	de ooievaar
vindplaats	- van Europa tot Zuid-Afrika - in weiden, aan grachten en rivieren, nest in bomen of op daken
kenmerken	- grote, witte vogel met zwarte vleugelbranden - rode poten en snavel - wordt ongeveer 1,30 m groot - kan 30 jaar oud worden - eet kikkers en grote insecten, maar ook jonge vogels en knaagdieren - trekvogel - loopt op stelten - lange snavel waarmee hij zijn voedsel oppikt
bedreiging	- te weinig rustige broedplaatsen - door watervervuiling minder voedsel - gevaren tijdens de trektochten

oefening 1

Trek een schuine streep tussen de zinsdelen.

Zuiver water/is/onmisbaar.

In woestijengebieden/is/het klimaat/heel droog.

Daar/ontbreekt/drinkwater/in de verafgelegen dorpen.

Morgen/zenden/de ontwikkelingshulpers/een waterpomp/naar Namibië.

Binnen twee maanden/bezorgt/een technische ploeg/het eerste heldere water/aan de plaatselijke bevolking.

Enkele inwoners/hebben/een technische opleiding/gevolgd.

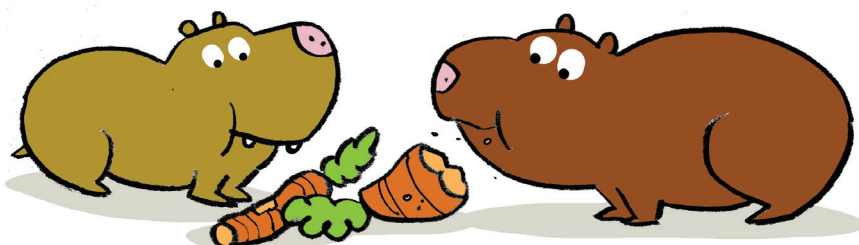
Zij/zullen/in de toekomst/instaan/voor het onderhoud van de waterinstallatie.

oefening 2

Herschrijf de zin. Begin zo veel mogelijk met een ander zinsdeel. Kruis de zin(nen) aan waarin de boodschap verandert.

Oom Anton geeft de cavia's elke ochtend verse worteltjes.

- Geeft oom Anton de cavia's elke ochtend verse worteltjes* ?
- De cavia's geeft oom Anton elke ochtend verse worteltjes* .
- Elke ochtend geeft oom Anton de cavia's verse worteltjes* .
- Verse worteltjes geeft oom Anton de cavia's elke ochtend* .

oefening 3

bv.

Mijn broertje bouwt een toren met houten blokjes

De wolven verslinden hun prooi in het bos

De honden blaffen de hele dag

Tante Thea belooft Imke een lekker ijsje

oefening 4

Verdeel in zinsdelen. Schrap daarna de niet-noodzakelijke zinsdelen.

De verkenner zoekt ~~voor dag en dauw~~ verse sporen ~~in het natte zand~~.
ond. pv.

~~Langs de waterkant~~ vindt hij ~~afdrucken~~ van olifanten.
pv. ond.

Die nemen ~~elke ochtend~~ een bad ~~in de rivier~~.
ond. pv.

~~Op een veilige afstand~~ kun je ~~de dieren~~ ~~hier~~ ~~elke dag~~ observeren.
pv. ond.

~~Over een uurtje~~ mogen de toeristen ~~met een terreinwagen~~ ~~het spoor~~ van
pv. ond.

een troep leeuwen volgen.

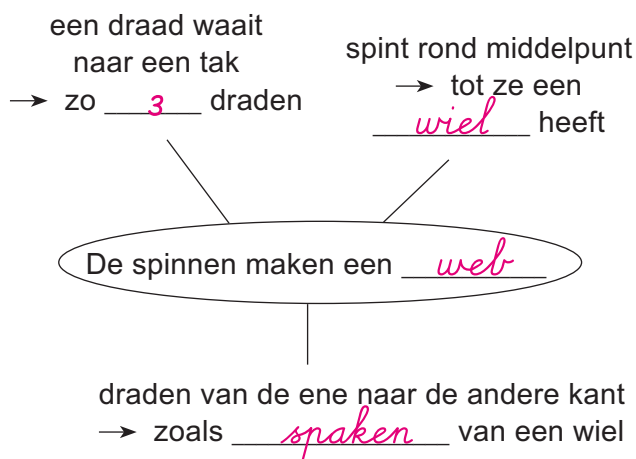
Raadpleeg je
Alfabeestje op
pagina 104 en 105!

Welk schema verkies je? Dat van de spin of niet? Vul aan of kruis aan in een van de twee schema's.

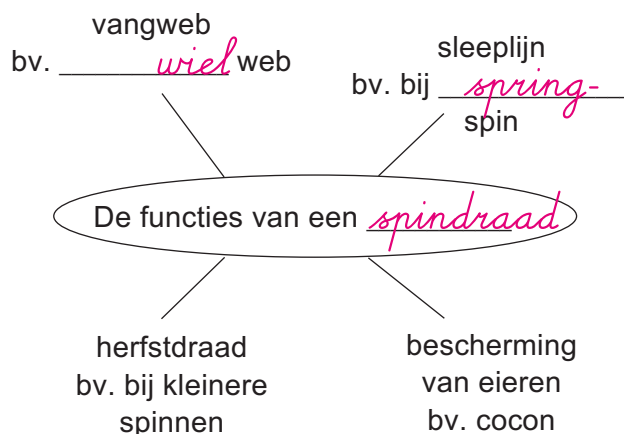
Hoe spinnen een web maken

- 1 een draad waait naar een tak
→ zo 3 draden
- 2 draden van de ene naar de andere kant
→ zoals spaken van een wiel
- 3 spint rond middelpunt
→ tot ze een wiel heeft

De functies van een spindraad

- 1 vangweb → bv. wiel web
- 2 sleeplijn → bv. bij spring spin
- 3 herfstdraad → bv. bij kleinere spinnen
- 4 bescherming van eieren
→ bv. cocon

Hoe een spin haar prooi eet

Ze duwt haar klauwtjes door de huid van de prooi.

Ze spuit gif in de prooi.

Het gif verteert het binnenste van de prooi.

De spin zuigt de verterende brij op.

Ze duwt haar klauwtjes door de huid van de prooi.

Ze spuit gif in de prooi.

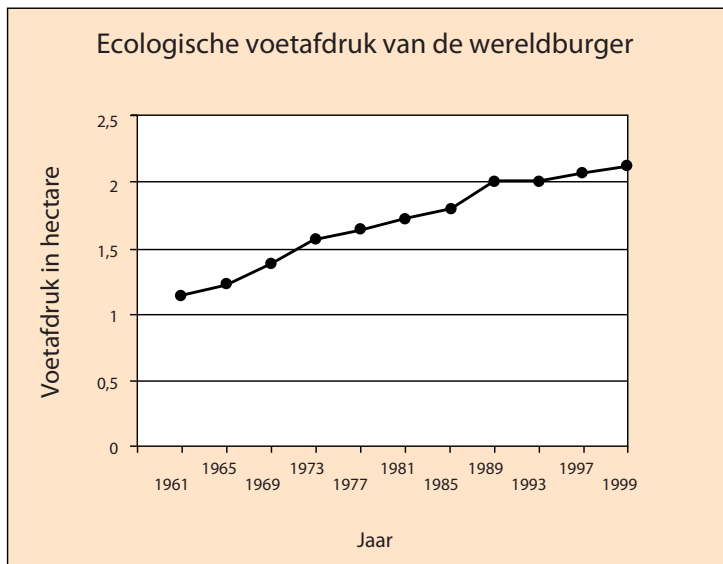
Hoe eet een spin haar prooi

Het gif verteert het binnenste van de prooi.

De spin zuigt de verterende brij op.

oefening 3

Bekijk de tabellen en grafieken en beantwoord de vragen.

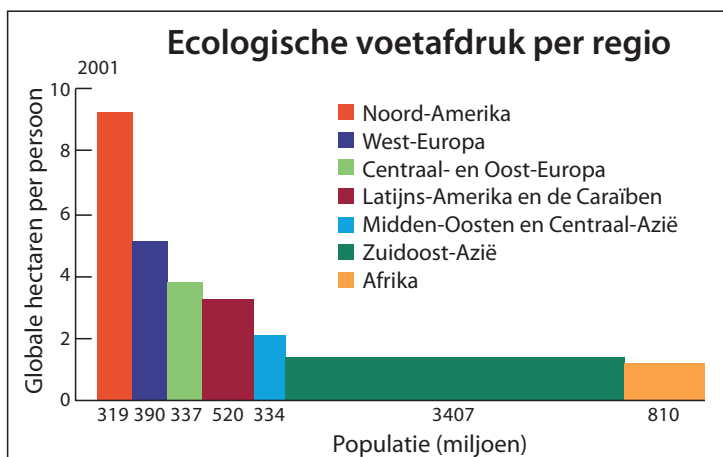
Grafiek 1 *bv.*

Vertel met je eigen woorden wat je kunt leren uit grafiek 1.

De ecologische voetafdruk van de wereldburger is in 40 jaar tijd verdubbeld.

Vanaf wanneer is de voetafdruk te groot in vergelijking met het eerlijke aarde-aandeel?

Vanaf de jaren '80 wordt de voetafdruk groter dan het eerlijke aarde-aandeel.

bron: Living Planet Report 2004

Grafiek 2 *bv.*

Vertel met je eigen woorden twee vaststellingen die je maakt bij grafiek 2.

De regio met de kleinste populatie heeft de grootste voetafdruk. De westerse wereld heeft een grotere voetafdruk dan de rest van de wereld.

Welke regio heeft de grootste ecologische voetafdruk per persoon?

Noord-Amerika

Welke regio heeft de kleinste ecologische voetafdruk per persoon?

Afrika

In welke regio wonen het meest mensen? *Zuidoost-Azië*

In welke regio wonen het minst mensen? *Noord-Amerika*

land	ecologische voetafdruk in ha	verschil met het eerlijke aandeel
Australië	6,6	+ 4,9
België	5,6	+ 3,9
Brazilië	2,1	+ 0,4
Burundi	0,8	- 0,9
China	1,6	- 0,1
Congo	0,6	- 1,1
Duitsland	4,5	+ 2,8
Egypte	1,4	- 0,3
Ethiopië	0,8	- 0,9
Finland	7,6	+ 5,9
Frankrijk	5,6	+ 3,9
Haïti	0,6	- 1,1
Japan	4,4	+ 2,7
Kroatië	2,9	+ 1,2
Marokko	0,9	- 0,8
Nederland	4,4	+ 2,7
Noorwegen	5,8	+ 4,1
Roemenië	2,4	+ 0,7
Turkije	2,1	+ 0,4
Verenigde Arabische Emiraten	11,9	+ 10,2
Verenigde Staten	9,6	+ 7,9
Zuid-Afrika	2,3	+ 0,6
Zweden	6,1	+ 4,4
Wereld	2,23	+ 0,53

Tabel

Vertel met je eigen woorden twee vaststellingen die je maakt bij de tabel. *bv.*

- *Rijke landen hebben de grootste voetafdruk.*
- *De voetafdruk in de VS is bijna dubbel zo groot als die in ons land.*
- *Ontwikkelingslanden hebben een veel kleinere afdruk.*

Welk land heeft de grootste ecologische voetafdruk? *Verenigde Arabische Emiraten*

Welk land heeft de kleinste ecologische voetafdruk? *Congo en Haïti*

Noteer een gepaste titel in de derde kolom van de tabel.

tekstsoort tabellen en grafieken:

zakelijke tekst, *informatiebron*

oefening 1

Geef het verkleinwoord. Let op de spelling! Zoek het eventueel op!

a		b	
hefboom	<i>hefboompje</i>	zee	<i>zeetje</i>
dans	<i>dansje</i>	café	<i>cafeetje</i>
haring	<i>harinkje</i>	dame	<i>dametje</i>
slakom	<i>slakommetje</i>	bril	<i>brillettje</i>
villa	<i>villaatje</i>	vitamine	<i>vitamientje</i>

oefening 2

Verklein de woorden. Schrijf ze in de juiste kolom.

grap, boom, bel, koning, wekker, woning, rekening, haan, duim, fles

-je	-tje	-etje	-pje	-kje
<i>grapje</i>	<i>wekkertje</i>	<i>belletje</i>	<i>boompje</i>	<i>koninkje</i>
<i>flesje</i>	<i>haantje</i>	<i>rekeningetje</i>	<i>duimpje</i>	<i>woninkje</i>

oefening 3

Noteer het verschil in betekenis tussen de zin met en de zin zonder verkleinwoord. Kies uit: 1 lief of gezelliger, 2 minder erg, 3 spottend of minachtend.

De olifant duwt de palmboom omver.	1
Het olifantje duwt het palmboompje omver.	1
De fiere hengelaar vangt een zalm in de Noordzee.	3
Het fiere hengelaartje vangt een zalmpje in de Noordzee.	3
De tijger springt naar de safaritoerist.	2
Het tijgertje springt naar de safaritoerist.	2
De kanarie fluit een prachtig lied.	1
Het kanarietje fluit een prachtig liedje.	1

oefening 4

Herschrijf de zin en vervang de regionale verkleinwoorden door het verkleinwoord in het Algemeen Nederlands (AN).

Naast het huizeken staat een boompie.	<i>Naast het huisje staat een boompje.</i>
Het doeksken ligt onder het beddeken.	<i>Het doekje ligt onder het bedje.</i>

Twijfel? Zoek het op!
Alfabeestje pagina
84 en 85.

Lees de tekst. Markeer wat belangrijk is en vul het schema aan.

- 1 Markeer de titel van de tekst in het geel.
- 2 Markeer de kopjes van de tekst in het rood.
- 3 Markeer de hoofdgedachtezin in het groen.
- 4 Markeer de sleutelwoorden in het blauw.

thema van de tekst: Het Zwin: een oase van rust

aline 1

thema **Hoe het begon**

hoofdgedachte In 1952 oordeelde Léon Lippens dat het tijd was om die unieke biotoop met tientallen zeldzame vogelsoorten van een ondergang te redden.

belangrijke woorden burgemeester van Knokke
toerisme en respect voor de natuur kunnen samengaan
Graaf Léon Lippensdreef

aline 2

thema **Over slikken en schorren**

hoofdgedachte Het landschap van het Zwin is een grote vlakte.
In die vlakte treffen we slikken en schorren aan.

belangrijke woorden slikken: nooit planten → 2 maal per dag overstroomd
→ bij eb: zaadjes naar zee
schorren: wel planten, enkel bij springtij en stormvloed onder water → water te zout
→ enkel zoutminnende planten

aline 3

thema **Dieren in het Zwin**

hoofdgedachte *Zijdens de koude wintermaanden en in het begin van de lente valt er in het Zwin heel wat te beleven.*

belangrijke woorden *wintergasten, vogels uit hoge Noorden, naar de slikken en schorren van Belgische kust*
→ eten kleine zeediertjes
broedplaats van zeldzame vogels
ooievaars
gewonde vogels verzorgd

aline 4

thema **Meer informatie**

hoofdgedachte _____

belangrijke woorden *www.zwin.be*

Knokke-Heist, Graaf Léon Lippensdreef

www.zwin.be

Graaf Léon Lippensreef 8
Knokke-Heist

Meer informatie

het Zwin

- wintergasten = vogels uit hoge Noorden
- overwinteren aan Belgische kust
- eten kleine zeedierpjes in slikken en schorren
- broedplaats voor vogels
- oerwaters
- gewonde vogels verzorgd

Dieren in het Zwin

Hoe het begon

- 1952: Léon Lippens
- wilde biotoop met zeldzame vogels vedden
- toerisme en respect voor natuur kunnen samengaan

Over slikken en schorren

- slikken:
 - nooit planten
 - 2 maal/dag overstromd
 - zaaijes naar zee bij eb
- schorren:
 - wel planten
 - bij springtij en stormvloed overstromd
 - water te zout
 - enkel zoutminnende planten

tekstsoort Het Zwin: een oase van rust: zakelijke tekst

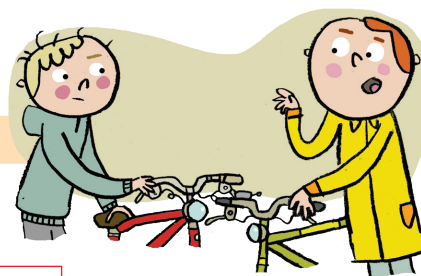
, tekst om te leren

Vul het kader in.

	Wie is de schrijver?	Wie is de lezer?	Wat zoekt men?	Hoe valt de advertentie op?	Wat moet je doen als je interesse hebt?
1	NIMBS-Groep	werkzoekenden	verschillende nieuwe mensen	grappige foto	een bezoek brengen aan de jobbeurs in de Haven van Antwerpen
2	Aquafin	studenten die net afgestudeerd zijn	verschillende mensen	- speciale vorm - speciale actie	surfen naar de website
3	Neckermann	werkzoekende commerciële talenten, met interesse in de reissector	commerciële talenten	grote letters	soliciteren via de website of per brief
4	Jos Dejongh	werkzoekenden in de bouwsector	steengoede metselaars	- verschillende lettergroottes - grappige woordkeuze	telefoneren of mailen

	Wie is de schrijver?	Wie is de lezer?	Wat zoekt men?	Hoe valt de advertentie op?	Wat moet je doen als je interesse hebt?
5	ATF	werkzoekenden in de wegenbouw	<ul style="list-style-type: none"> - vakman - wegenbouw - kraanmachinist - mecanicien 	<ul style="list-style-type: none"> - grote letters - foto 	langskomen of bellen voor een afspraak
6	De Boswust	werkzoekenden die willen opdienen	opdierend personeel	grote letters	telefonisch afspreken met Gert
7	GZA	werkzoekende verpleegkundigen	verpleegkundigen	<ul style="list-style-type: none"> - foto - grote titel 	<ul style="list-style-type: none"> - solliciteren per brief - voor meer info bellen of mailen

tekstsoort advertenties voor werk: zakelijke tekst, witnodigende tekst

oefening 1

bv.

Maak een woordketting.

fiets		
fiets	ketting	
fiets	ketting	kast
bos		
loof	bos	
zomer	loof	bos

oefening 2

Maak samenstellingen met deze woorden.

in, vol, licht, broek, zwem, stappen, bruin, af, bad, rok, ledig, kijken

instappen, volledig, lichtbruin, broekrok, zwembad, afkijken

oefening 3

Raadpleeg je Alfabeestje op pagina 86 en 87!

Vorm afleidingen.

woord: branden, lui, zenuw, lelijk, weer, dwaas

voor- en achtervoegsels: -aard, on-, -heid, aarts-, ver-, -achtig

verbranden, aartslelijk, luiaard, zenuwachtig, onweer, dwaasheid

oefening 4

bv.

Bedenk of zoek een samenstelling ...

met twee zelfstandige naamwoorden:

boekwinkel

waarin een werkwoord voorkomt:

loopjongen

met tegengestelde woorden:

meermין

afgeleid van een vergelijking:

poeslief

oefening 1

Omkring de bijvoeglijke naamwoorden in deze tekst.

Een **wild** zwijn heeft negen kilometer gezwommen. Hoewel everzwijnen **goede** zwemmers zijn, is dat toch een **buitengewone** prestatie. Het **bange** dier was op de vlucht voor **stoere** jachthonden. Het sprong van een **stenen** steiger in de zee. Door een **gunstige** stroming kwam het op een **verlaten** eiland terecht. Vanuit zijn **houten** schuilhut zag een **jonge** natuurwachter het **natte** dier aan land komen. Op het **afgelegen** eiland leven normaal gezien alleen **grote** meeuwen en **kleine** strandlopers.

oefening 2

Verduidelijk de tekst. Voeg bij de zelfstandige naamwoorden een bijvoeglijk naamwoord. Bedenk die zelf of kies uit: groot, opmerkelijke, enorme, verontruste, schilderachtige, unieke, vraatzuchtige, plaatselijke, katoenen.

bv.

De opmerkelijke aanwezigheid van het zwijn doet veel stof opwaaien.

Zo een groot zoogdier hoort op dit schilderachtige eiland eigenlijk niet thuis.

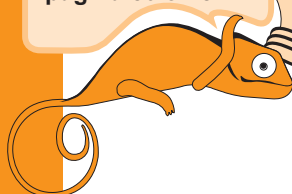
De verontruste wetenschappers vrezen dat het enorme schade zal aanrichten aan de unieke plantengroei.

De vraatzuchtige ever knabbelde zelfs al aan de katoenen broek van de plaatselijke boswachter.

Lees de teksten van oefening 1 en 2 in stilte, eens met en eens zonder bijvoeglijke naamwoorden. Welk verschil in betekenis merk je op? Omschrijf dat in een zin.

Je krijgt meer informatie in de zinnen met bijvoeglijke naamwoorden.

Raadpleeg je Alfabeestje op pagina 80 en 81!

oefening 3

Vul aan met de passende vorm van het bijvoeglijk naamwoord.

woord: dik	woord: knap
In het veld loopt een _____ <i>dik</i> _____ everzwijn.	Maaïke is een _____ <i>knap</i> _____ meisje.
Het everzwijn in het bos is _____ <i>dikker</i> _____ dan dat in het natuurpark.	Maaïke is _____ <i>knapper</i> _____ dan Trijntje.
Obelix ving het _____ <i>dikste</i> _____ everzwijn van alle Galliërs.	Maaïke is het _____ <i>knapest</i> _____ meisje van onze school.

woord: lang	woord: zwart
Geef me eens dat _____ <i>lange</i> _____ touw.	Onze nieuwe auto heeft een _____ <i>zwarte</i> _____ kleur.
Dat touw is _____ <i>langer</i> _____ dan die kabel.	Onze auto is _____ <i>zwarter</i> _____ dan die van de buurman.
Maar het _____ <i>langste</i> _____ touw hangt aan die paal.	Het is de _____ <i>zwartste</i> _____ auto in de straat.

oefening 4

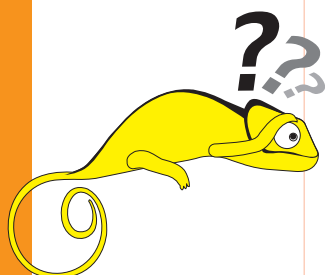
bv.

Vul aan met een (stoffelijk) bijvoeglijk naamwoord.

Ik stap met mijn _____ *lange (rubberen)* _____ laarzen over
de _____ *brede (houten)* _____ brug.

Mijn _____ *mooie (wollen)* _____ trui scheurt aan een
_____ *scherpe (ijzeren)* _____ haak.

Mijn spreekbeurtkaart
Kruis aan welke stap je hebt genomen. Vul aan. Markeer.

Stap 1: Ik kies een onderwerp.

onderwerp: _____ datum: _____

Ik kies daarvoor, omdat

- ik er al veel over weet.
- ik er meer wil over weten.
- het me interesseert.
- ik denk dat mijn klasgenoten het een interessant onderwerp zullen vinden.

Wie kan me helpen? _____

Stap 2: Ik verzamel mijn info.

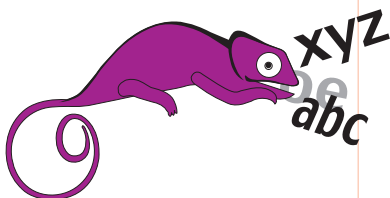
- Maak een woordspin. Waarover wil je allemaal vertellen? Wat weet je al over het onderwerp?

- Waar of bij wie haal je informatie? _____

Stap 3: Ik orden mijn informatie en werk de spreekbeurt uit.

- Wat is bruikbaar? Wat is niet te moeilijk?
- Voor je de spreekbeurt uitschrijft, maak je een indeling.
 - Hoofdstuk/alinea 1 met een passend kopje
 - Hoofdstuk/alinea 2 met een passend kopje
 - ...
- Onder ieder kopje verzamel je de sleutelwoorden.
- Met die sleutelwoorden maak je nu je tekst. Je kunt zelf kiezen of je die echt uitschrijft of niet. Wat je ook kiest, straks moet je wel spreken in zinnen, niet in woorden.

- Denk na over hoe je de spreekbeurt kunt ondersteunen.
 - Welke illustraties, foto's ... zijn duidelijk en groot genoeg?
 - Hoe kan ik die tonen? Uit een boek, met een beamer ...?
 - Welke voorwerpen kan ik meebrengen?
 - Of laat je iets horen? Toon je iets voor?
- Ik studeer. Je kent de kopjes en de sleutelwoorden. Je oefent je tekst (zinnen) thuis hardop voor de spiegel. Oefen ook in wanneer je iets wilt tonen.

Stap 4: Ik breng mijn spreekbeurt.

- Leg wat je wilt tonen netjes op volgorde klaar.
- Zorg voor:
 - een inleiding: vertel kort waarover je spreekbeurt gaat en wat je klasgenoten mogen verwachten.
 - een slot: dank je luisteraars en geef eventueel nog mee waar ze verdere info kunnen vinden.
- Denk aan onze spreektips.
 - Ik zorg dat mijn publiek me goed begrijpt.
 - Ik orden mijn informatie goed.
 - Ik kijk mijn publiek aan.
 - Ik spreek voldoende luid.
 - Ik spreek niet te vlug en op een aangename toon.
 - Ik gebruik geen vervelende stopwoordjes.
 - Ik neem een goede lichaamshouding aan.

Stap 5: Ik blik terug op mijn spreekbeurt.

- Ik beoordeel mezelf.
- Anderen beoordelen mij.

Noteer iets wat je de volgende keer hetzelfde/anders zou doen.

oefening

1

Kun jij zeggen wat het betekent? Noteer.

Frank Pollet geeft zich bloot.: Frank Pollet vertelt alles over zichzelf.Het dorp loopt leeg.: De mensen verlaten het dorp en gaan ergens anders wonen.een huis kraken: in een leegstaand huis binnendringen en er wonenHet koppel gaat over de tong.: De mensen praten over het koppel.De put van Doel: het dok dat wordt gegraven

oefening

2

De brief. Geef het antwoord.

Voor wie is de brief bestemd? WimWie schreef de brief? SofieWaarom denk je dat? Sofie was van plan te verhuizen.

oefening

3

bv.

Noteer in één zin waarover het hoofdstuk gaat.

1: Erik probeert zijn auto aan de praat te krijgen.2: De postbode is niet gelukkig met de situatie in Doel.3: De mama van Sofie ontdekt dat Sofie samen met Wim en Erik op een terrasje zit.4: Maurice, de wijkagent die met pensioen is, leidt bejaarden rond in Doel.

oefening

4

Wat is jouw mening?

Mag je een leegstaand huis kraken? _____

Mag Het Saefthinghedok in Doel er komen? _____

tekstsoort De Put!: verzonnen tekst , verhaal

oefening 1

Kleur het onderwerp **groen** en wat er over het onderwerp wordt gezegd **blauw**. Kruis aan of een werkwoord of een bijvoeglijk of zelfstandig naamwoord iets zegt over het onderwerp.

	werkwoord	naamwoord
Dirk <u>is</u> een judoka.		X
Vorige week <u>won</u> hij <u>goud</u> op het kampioenschap.	X	
Zijn trainer <u>werd</u> bijna gek.		X
Ze <u>hebben</u> <u>hard</u> <u>gewerkt</u> voor dit resultaat.	X	
Judoka's <u>trainen</u> elke dag <u>urenlang</u> .	X	

oefening 2

bv.

Maak een zin waarin het werkwoord iets zegt over het onderwerp. Gebruik de werkwoorden tussen ().

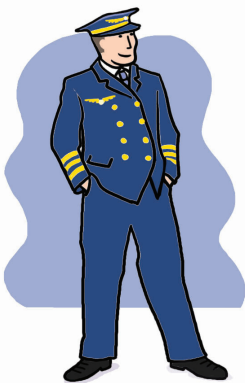
(varen) De matrozen / varen / vaak / op ruwe zeeën.

(knippen) De kapper / heeft / mijn haar / mooi / geknipt.

(hebben) Wij / zullen / dat boek / morgen / hebben.

oefening 3

bv.

Maak een zin waarin een bijvoeglijk of zelfstandig naamwoord iets zegt over het onderwerp. Gebruik de werkwoorden tussen ().

(worden) Emi / wordt / straks / politieagent.

(zijn) De piloot / is / altijd / heel nauwgezet.

(blijven) Ik / blijf / een hevige fan van die club.

oefening 4

bv.

Raadpleeg je
Alfaestje
pagina 107-109!

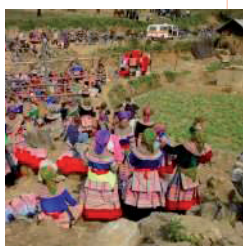
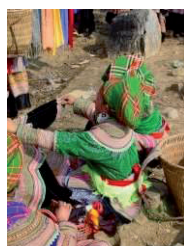
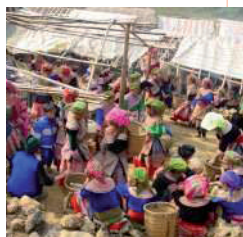

Schrijf een zin waarin het werkwoord iets zegt over het onderwerp en een zin waarin een zelfstandig naamwoord iets zegt over het onderwerp.

- Op school / hebben / we / een kleine moestuin / aangelegd.
- Joran / wordt / later / tuinman.

Lees de tekst over Moo. Markeer wat je straks wilt gebruiken in je tekst.

Bloemen-H'mong op de markt

Ik ben Moo.

Ik ben van het volk dat de Bloemen-H'mong heet. Mooie naam, niet? We zijn een deel van de H'mong, een grote bevolkingsgroep met veel dorpen in de bergen van Zuidoost-Azië. We zijn met meer dan tien miljoen, maar we leven verspreid over verschillende landen: Thailand, China, Vietnam, Laos en Myanmar (Birma).

We zijn graag zelfstandig, we worden niet graag door anderen gestoord in onze levenswijze. Maar dat wordt uiteraard steeds moeilijker. Steeds meer mensen komen ons tot in onze bergdorpen bezoeken. Ook onze kleurrijke markten zijn erg in trek.

Ik loop rond op de markt met mijn moeder op zoek naar een nieuw rokje. Elke maandag is het markt: klerenmarkt, groentemarkt, beestenmarkt, prullenmarkt ... Zalig om hier tussen de kraampjes te flaneren, de gesprekken tussen de mensen op te vangen.

We zijn allemaal opgegroeid met de wekelijkse markt. Het is een deel van onze kindertijd, onze jeugd. Hier komen wij onze familie tegen, onze vrienden, schoolkameraden. Hier komen de mensen hun nieuwe lammetjes verkopen, de nieuwste stoffen, de zelfgekweekte groenten, de verse eieren, de genaaide

mutsjes ... Je moet weten, we leven niet in grote steden, we werken niet in fabrieken of staan niet aan de kassa in supermarkten. Waar wij van leven, is wat onze handen maken en wat ons vee opbrengt. Het is een leven dicht bij de natuur, hard soms, maar wel met een hechte band onder elkaar.

De markt dus. Kopen en verkopen. Onderhandelen over de prijs, over de kwaliteit van de waar. Een vlekje op een kleedje, een stukje bedorven fruit, niet de juiste maat van rok, jurk of hoofddoek, het zijn allemaal redenen om verongelikt te kijken of boos de verkoper van antwoord te dienen. Die snoodaard wou me toch wel die slappe prei verkopen! En die vrouw duwde me die roze doeken in m'n handen, maar roze staat me echt niet!

Van bij zonsopgang is het hier een gewriemel van karren, paarden, manden. Ieder probeert een opvallend plaatsje te bemachtigen. De stoom van de grote pannen met noedelsoepen en wokgerechten. Het gebraden vlees, de koriander en de munt. Soms ruik je de geur van de regen en de modder ertussen. De kreten van de verkopers, het gefluister van het ritselende geld, het mekkeren van de bange lammetjes. De kleuren van onze klederdrachten, het grijs en bruin van de Vietnamezen. De dikke neuzen van de Westerse toeristen met hun eeuwige fototoestellen die je ongevraagd onder de neus krijgt. De politieman die doet alsof hij alles regelt en controleert. De zalfjesverkoper, de kralenvrouw, de schoenlapper ... Alle dingen en mensen samen, het is als een schilderij, zij het met voortdurend bewegende beelden.

De markt verandert ook! Er komen nieuwe spullen uit de grootstad: stripverhalen, computerachtige spelletjes, damesbladen ... Zaken die onze ouders argwanend bekijken, maar waar de jongeren gretig in snuisteren. Zij lijken van een andere planeet te komen. Wij leven in de bergen, tussen de heuvels, in moeilijk bereikbare dorpen, slechte wegen en paden. Wij 'weten' van die andere drukke wereld, maar die dringt onze dorpen niet binnen, nog niet. Of misschien vergis ik mij. Het gaat ook zo ongemerkt, de moderne wereld sluipt meer dan zij overvalt. Het sijpelt ons leven binnen, druppel per druppel. En de eerste kennismaking met dat alles vindt plaats ... op die maandagse markt.

Jan De Mets
uit *Wereldreis*, 21e jaargang, november 2008, p.15, Studio Globo
www.studioglobobebewereldreis

Wil je meer weten?
nl.wikipedia.org/wiki/Hmong
www.traveljunkies.nl/wereldreis/vietnam/serie77/serie77.htm

Inhoud, inhoudstafel, inhoudsopgave

Inhoud

Op stap (voorbereiding)

Kaartlezen	6
Trekkerskleding	10
Trekkersuitrusting	12
De fiets	14
De 10 geboden van de trekker	16

Eten en drinken

Eten onderweg	18
Koken op een houtvuur	20
De natuur als keuken	22
Minigids voor de natuurlijke keuken	24
Voor wie dorst heeft	26

Natuurverkenning

Dieren observeren	28
Spoorzoeken	30
Vangen, kijken, loslaten	32
Strandjutten	34
Bomen en andere planten	38
Op verkenning in de nacht	40
Helpende ogen	42
Natuurfotografie	44

Kamperen

Een tent opzetten	46
In en om de tent	48
Het kampvuur	50
Knopen leggen	52
Alarminstallaties	54
Een vlaggenstok	55

Spelen

Waterspelen	56
Strandspelen	58
Bosspelen	60
Grasmatspelen	62
Kampvuurspelen	64
Tentspelen	66

4

Handig om te weten

Weerpraatjes	68
De natuur als weervoorspeller	70
Te warm	72
Te koud	74
Seinen	76
Een rivier oversteken	78
Behelp jezelf	80

Vlug gemaakt

Een vlug-klaar-rugzak	82
Een vlug-klaar-tent	83
Een expeditieriem	84
Een trekkersponcho	85
Een lakenzak	86
Een zitzak	87
Een rubbervlot	88
Een rubberboot	89
Schommels	90
Klimwerktuigen	92
Tijdmeters	94
Nog meer handige dingen	96

Geen paniek!

Het noorden kwijt	98
Donder en bliksem	102
EHBO	104
Het bijt en het steekt	106
Help!	108
Kleine reparaties	110

Terug thuis

Een logboek	112
Souvenirs	114
Klaar voor volgend jaar	116

Register	118
----------	-----

5

uit *Het reuzeleuke buitenboek*, Son Tyberg, Deltas

De inhoudsopgave is de chronologische opsomming van de hoofdstukken met een verwijzing naar de pagina.

Je vindt de inhoudsopgave meestal vooraan in een boek.

Register, index

Register

A		E	
Aardappels	21	EHBO	104, 105
Adder	106	Eten	18, 19, 75
Afstanden meten	9	Expeditieterm	84
Afval	16, 47, 48	F	
Alarminstallaties	54	Fiets	14, 15
Artillerieknop	92	Fotografie	44, 45
B		Franklin, Benjamin	102
Bagage	13, 15	G	
Barometer	68	Giftige planten	23
Beaufort, schaal van	69	Gipsafdrukken	31
Bessen	22, 25, 26	Herfstvruchten	25
Bestek	19	Hond	41, 106
Bij	107	Horloge	100
Blaren	104	Houtvuur	20, 21
Bliksem	102, 103	I	
Bloemenpers	39	Indianen	17, 60, 83
Bomen	38, 39	Insecten	32, 107
Boot	89	Insectenvanger	48
Bosvruchten	25	K	
Braden op steen	21	Kaarten	6-9
Brand	109	Kamperen	46-49
Brandwonden	104	Kampvuur	50, 51
Brug	79	Kleding	10, 11, 40, 116
D		Klimtouw	93
Denappel	68	Knaagsporen	31
Dieren observeren	28, 29	Knoopsteen	83
Dobbelschijf	67	Knopen	52, 53, 92
Donder	102, 103	Koken	20, 21
Drank	26, 27	Kompas	8, 98-100
Druivensuiker	19	Kookstel	19, 117

118

Koude	74, 75	P	
Kuipbal	62	Paddestoelen	22, 23
Kwal	36	Plantengids	23, 38
L		Poolster	101
Laarzen	10	Pootafdrukken	30
Lakenzak	86	R	
Lekke band	110	Regenjas	11, 96
Loep	42	Reparaties	110, 111
Logboek	112, 113	Reuzenpasser	58
Luchtmatras	117	Rivier	78, 79
Lunchpakket	18	Rook	51
M		Roosterstokken	20
Moeheid	17	Rubberboot	89
Morse	76, 77	Rubbervlot	88
Mug	107	Rugzak	13, 15, 82
N		S	
Nachtspel	61	Schaal van Beaufort	69
Nachttocht	40, 41	Schaal van een kaart	8
Natuurfotografie	44, 45	Schelpen	34-36
Neusbloeding	104	Schommels	90, 91
Noodsignaal	109	Seinen	76, 77
Noten	22, 25	Slaapzak	86
O		Slangenbeten	106
Observatiehut	28	Sneeuwbril	97
Olieslachten	37	Snijwonden	104
Onderwaterkijker	42	Souvenirs	114, 115
Onweer	102, 103	Splinters	105
Oriënteren	98-101	Sporen	30, 31
Ouderdom van een boom	39	Stafkaart	8
		Sterrenbeeld	101
		Strandgids	35
		Strandjuten	34-37

119

T		W	
Tent	46-49, 75, 83, 107, 117	Waaier	73
Terrarium	33	Warmte	72, 73
Thermometer	68	Warme maaltijd	19
Tijdmeters	94, 95	Waterklok	95
Tondel	51	Waterkompas	99
Topografische kaart	6, 8	Weer	68-71, 112
Touw ladder	92	Z	
Trekkerponcho	85	Zandloper	64
U		Zitzak	87
Uitrusting	12, 13	Zonnewijzer	94, 95
V		Zuiderkruis	101
Vangtechnieken	32	Zwemmen	89, 108
Veiligheidsspelden	110		
Verbandtips	105		
Verdrinken	108		
Verdwalen	108		
Verrekijker	43		
Vlaggen	76		
Vlaggenstok	55		
Vloedlijn	34		
Vlot	88		
Vochtigheid	69		
Voettochten	17		
Vuur	16, 19-21, 50, 51		

120

uit *Het reuzeleuke buitenboek*, Son Tyberg, Deltas

Het register of de index is de alfabetische trefwoordenlijst met verwijzing naar de pagina.

Je vindt het register of de index meestal achteraan in een boek.

Waar kijk je het best om snel het antwoord te vinden?

1. Ik wil weten hoe ik een tent moet opzetten.	<u>inhoudsopgave</u>
2. Ik wil iets weten over een verrekijker.	<u>index</u>
3. Wat moet ik doen bij een slangenbeet?	<u>index</u>
4. Wat is een zuiderkruis?	<u>index</u>
5. Welke spellen kan ik spelen bij het kampvuur?	<u>inhoudsopgave</u>

tekstsoort Register: zakelijke tekst, informatiebron

oefening 1

bv.

Orden de woorden in drie kolommen. Bedenk voor elke kolom een passend woord.

Rusland, fee, gehakt, kabouter, Nederland, worst, heks, Sri Lanka, ribstuk

landen	spreekjesfiguren	vleesproducten
Rusland	fee	gehakt
Nederland	kabouter	worst
Sri Lanka	heks	ribstuk

oefening 2

bv.

Noteer onder elk woord drie woorden die eronder passen.

rivier/rivieren	boom/bomen	rund/runderen	knutselgerei
Rijn	appelboom	koe	schaar
Maas	notenboom	stier	touw
Schelde	perenboom	kalf	lijm

oefening 3

bv.

Vervolledig de woordtrap.

sport	zwemmen	vlinderslag
dier	leeuw	welp
bomen	naaldbomen	spar

oefening 4

bv.

Bedenk een woordtrap. Laat je inspireren door wereldoriëntatie, het kijk- en leesboek of het woordenboek.

kleding	dameskleding	rok
---------	--------------	-----

Raadpleeg je Alfabeestje op pagina 88!

Vul aan.

	voor het lezen	na het lezen
Welk soort tekst is het?	 <p><i>uitnodiging</i></p>	 <p><i>bespreking</i></p>
Waar vind je zulke teksten?	<p><i>in de krant</i></p>	<p><i>uit de krant</i></p>
Waar komt de tekst uit?	<p><i>lezers uitnodigen</i></p>	<p>Is het doel bereikt? Heeft de tekst het juiste effect? _____ aankondiging: _____ bespreking: _____</p>

Thuis Dierens
 EEN PAAR MAANDEN GELEDEN WON THEATER FROE FROE DE CULTUURPES BELGIE THEATER VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP. EEN TERECHTE BEKROONING VOOR WAT FROE FROE ALLEMAAL OP HET GEBIED VAN (THEATRE) THEATER GEDAAN HEEFT. ZIJ BRACHTEN ALS EEN VAN DE EERSTE DE VIDEO IN HET THEATER EN MOETEN HET THEATER NIET VERLIEZEN, MAAR HET THEATER NIET VERLIEZEN. PANKRA, EEN VAN HUN LEUKSTE PRODUCTIES, WORDT NU OP NIEUW GESPELD. KNORREN EN VOLWASSENEN KUNNEN NIET ANDERE DAN MEEGAAN IN DE DOLLE PANTSE VAN DIE 'DOORKIJKVOORSTELLING'.

	voor het lezen	na het lezen
Waarom schrijft iemand zo'n tekst? Wat is de bedoeling van de schrijver?	om zo veel mogelijk mensen te lokken	om mensen te informeren en een mening te geven
Waarom leest iemand zo'n tekst? Wat is de bedoeling van de lezer?	om iets te weten over een toneelstuk: wat, waar, wanneer ...	om te weten wat iemand anders van het toneelstuk vindt
Waarover gaat de tekst?	over een theater-voorstelling Finokia	over een bijzondere voorstelling over Pinokkio
Wat verwacht ik van de tekst?	iets te weten komen over de voorstelling Finokia	iets te weten komen over de voorstelling Finokia
		Stond in de tekst wat je verwachtte? aankondiging: _____ bespreking: _____
		Waren je verwachtingen juist? aankondiging: _____ bespreking: _____

tekstsoort Pinokia: zakelijke tekst, witnodiging

tekstsoort Een heel prettig gestoorde Pinokkio: zakelijke tekst, nieuws

oefening 1

Vul aan met het juiste woord.

Kies uit: belabberd, dapper, kordaat, vals, steil.

De agent was heel kordaat. Ik moest van mijn fiets!
 Pfff, dat is hier puffen, zeg. Het gaat hier steil omhoog.
 Ik houd er niet van als mensen vals spelen.
 Zus voelt zich echt niet goed. Ze ziet er ook belabberd uit.
 'Stop eens met pesten!', riep Tarek. Dat vond ik dapper.

oefening 2

Verbind de synoniemen.

make-up	•	waardering
sympathie	•	gedenkteken
optocht	•	omgeving
monument	•	trottoir
stoep	•	gierigaard
vrek	•	stoet
milieu	•	opmaak

oefening 3

Vul aan met de passende werkwoordsvorm.

Kies uit: kronkelen, zoeven, ontwijken, barsten, wapperen.

Het stormde aan de kust. Mijn sjaal wapperde in de wind.
 Een afgerukt verkeerslint kronkelde over de dijk.
 We konden het maar net ontwijken.
 De meeuwen zoeffden door de lucht.
 Nu maar hopen dat die oude dijk niet barst.

oefening 4

Kruis de juiste betekenis aan.

Het is niet al goud wat er blinkt.

- Je wordt heel vaak bedrogen.
 Wat er goed uitziet, is daarom nog niet altijd goed.
 Er bestaat ook goud dat niet blinkt.

De pot verwijt de ketel dat hij zwart ziet.

- niet doorhebben wat je zelf fout doet
 heel slordig werken
 iemand iets verwijten wat je zelf doet

voor dag en dauw

- heel vroeg in de morgen
 voor het begint te regenen
 heel laat op de avond

Wie a zegt, moet ook b zeggen.

- Je moet altijd duidelijk spreken.
 Je moet afwerken wat je bent begonnen.
 Je moet eerlijk zijn.

oefening
5

Vul aan met het juiste woord. Zoek in de woordenlijst.

Boven op het monument ter herdenking van de wapenstilstand
wappert de nationale vlag.

Ik heb geen enkele sympathie voor dat vreselijke
kreng.

Een mooi landschap is goed voor het toerisme
in een land.

oefening
6

Je krijgt de verklaring, vul het woord aan.

↓

1	b	e	s	c	h	a	a	m	d		
2			b	r	u	t	a	a	l		
3			m	i	l	i	e	u			
4			b	e	l	a	s	t	i	n	g
5	l	a	n	d	s	c	h	a	p		
6			k	r	o	n	k	e	l	e	n
7			s	n	a	u	w	e	n		
8			k	o	r	d	a	a	t		
9			s	t	e	i	l				
10			k	r	e	n	g				

1	een gevoel van schaamte hebben of ... zijn
2	onbeschoft
3	omgeving
4	wat je betaalt aan de overheid
5	hoe een streek eruitziet
6	in bochten voortbewegen
7	kortaf spreken
8	vastberaden, doortastend
9	sterk hellend
10	scheldnaam voor een kwaadaardig mens

↳ huishouden

Gebruik de juiste figuurlijke taal.

oefening
7

Ik vind dat eigenlijk niet zo leuk. Ik lach maar groen.

Dat kost een smak geld. Dat kan ik niet betalen met mijn karig loon.

Hoepel op, man! Loop naar de duivel!

Ik weet niet of ik blij moet zijn dat ik dat kreeg. Misschien is het wel een vergiftigd geschenk?

Mama zegt: 'Daar heb ik nu de centen niet voor. We zitten krap bij kas.'

Ingeblikt bij les 1.2

Titel tekst: *Schoolmonsters*Auteur: *Bavo Dhooghe*Hoofdpersoon: *Sonny*

Woorden die ik opzocht in mijn woordenboek: _____

Wat denk jij dat er zal gebeuren in het verhaal?

Ik vind deze tekst _____, omdat _____

Ingeblikt bij les 4.7

Titel tekst: *De Put!*Auteur: *Frank Pollet*De tekst gaat over *het dorp Doel dat dreigt te verdwijnen.*

Woorden die ik opzocht in mijn woordenboek: _____

Ingeblikt bij les 3.2

Titel tekst: Beroemd op 11 november

Noteer vijf 'grijswoorden'.

Omcirkel het woord dat jij het mooiste grijs vindt.

Verzin zelf ook nog twee 'grijswoorden'.

bv.

muisgrijs

peper-en-zoutgrijs

olifantengrijs

regengrijs

loodgrijs

maatpakkengrijs

parelgrijs

Ik vind deze tekst _____, omdat _____
